

Česká základní znaková sada Braillova abeceda

Pro zápis veškerých textů se používá **česká základní znaková sada Braillova písma**. Existuje 64 kombinací šesti bodů uspořádaných do dvou sloupečků a třech řad, které jsou vytlačené nebo nevytlačené. Pro zápis mnoha znaků 64 kombinací nestačí, a proto existují tzv. prefixy, které mění význam znaku nebo skupiny znaků, před kterými stojí. Pro tisk se používá speciální tvrzený papír. Jednotlivým kombinacím jsou přiřazeny následující znaky:

a		b		c		d		e	
1		2		3		4		5	
f		g		h		i		j	
6		7		8		9		0	
k		l		m		n		o	
p		q		r		s		t	
%				%o					
u		v		w		x		y	
z		á		č		d'		é	
ě		í		ň		ó		ř	
š		t'		ú		ů		ý	
ž		.		,		:		;	
-		+		/		?		!	
"		(		)		*			

Braillovo písmo nerozlišuje uvozovky nahoře a dole, má pro uvozovky jediný znak.

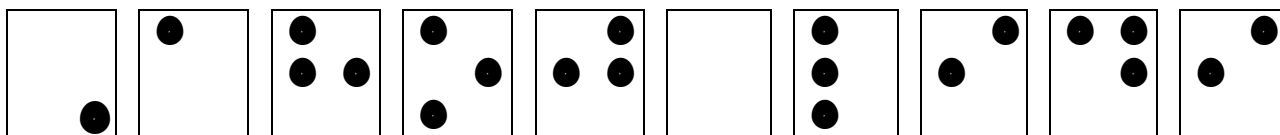
mezera		plný znak		apostrof		svislá čára	
prefix velkého písmene		řetězec velkých písmen		prefix malého písmen		číselný prefix	
velké řecké písmeno		malé řecké písmeno					

Slovně se Braillovo písmo popisuje takto:

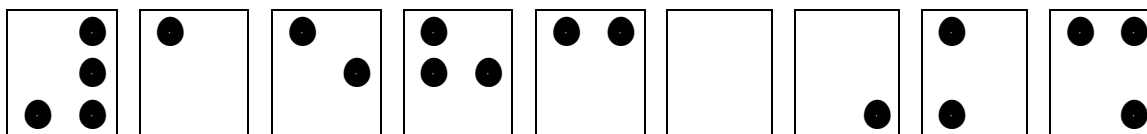
a (1), b (12), c(14), d (145), ... A (6+1), 1 (3456+1), % (3456+1234),

Nevidomí lidé při čtení hmatem si spíše zapamatují „obrazec“ slova, který jim vytlačené body vytvářejí.

„Ahoj lidi“ (6+1+125+135+245+0+123+24+145+24)

„1583 Kč“ (3456+1+15+125+14+0+6+13+146)

Písmo osmibodové

Osmibodové písmo umožňuje každý znak vyjádřit jednoznačnou kombinací bodů bez prefixů, stejně tak jako u binárního zápisu znaků v paměti PC. Používá se v souvislosti s výpočetní technikou (zobrazení na tzv. braillových řádcích, které se připojují k PC jako externí zobrazovací jednotka).

Osmibodové písmo však může při čtení hmatem činit určité obtíže.

k	A	1	á	m	C	č	3

Základní pravidla zápisu šestibodového písma

A) Číslice

- Číslice se zapisují znaky písmen a až j s prefixem číselného znaku.
- Při zápisu čísla se číselný znak vztahuje pouze na řetězec písmen a až j, desetinnou čárku a tečku, odděluje tisíce.
- Platnost číselného znaku při zápisu čísla je tedy ukončena:
 - 1) mezerou,
 - 2) dalším prefixem,
 - 3) libovolným znakem mimo čárku, tečku a písmena a až j.
- Pokud číselný znak stojí před jiným písmenem než a až j, má tento prefix zcela specifický význam (např. znak %, ‰, §).

B) Přepis do bodového písma vychází důsledně z černotiskové předlohy.

- Malé písmeno latinské abecedy je zapisováno základní bodovou kombinací.
- Velké písmeno - pro označení jediného velkého písmene se používá prefix pro velké písmeno.
- Řetězec velkých písmen se používá pro označení řetězce za sebou jdoucích velkých písmen.
- Platnost prefixu je ukončena mezerou, interpunkčním znaménkem nebo prefixem jiného významu.
- Prefix pro malé písmeno latinské abecedy se užívá pro ukončení platnosti prefixu pro řetězec znaků při zápisu malého písmene bez mezery (např. PhDr., 12a).
- Prefix malého řeckého písmene nebo velkého řeckého písmene se používá pro jediný po něm následující znak.
- Řecká písmena obvykle odpovídají počátečním písmenům latinské abecedy s prefixem řeckého velkého nebo malého písmene, alfa – a, beta – b, atd. Výjimky: dzéta - z, théta - h, ksi - x, psi - ý, omega - ř.

C) Další pravidla

- Číslovky řadové se zapisují shodně s černotiskem jako číslovky základní s tečkou.
- Římské číslice se zapisují stejně jako v černotisku velkými písmeny (I - jedna, V - pět, X - deset, L - padesát, C - sto, D - pětset, M - tisíc), pokud se zapisuje číslo kombinací římských číslic, pak se použije prefix pro řetězec velkých písmen.
- Spojovník se zapisuje také ve shodě s černotiskem bez mezer.
- Datum se zapisuje v souladu s černotiskem řadovými číslovkami. Ve shodě s černotiskem lze v případě potřeby zapsat datum čísly i bez mezer.
- Měna se zapisuje běžně užívanými zkratkami.
- Hodiny se zapisují ve shodě s černotiskem.
- Značky všech jednotek a forma zápisu jsou shodné s černotiskem.

D) Cizí jazyky

- V angličtině se zapisuje jinak w (=ř), angličtina nerozlišuje pravou a levou závorku, většina textů v angličtině je psána tzv. anglickým zkratkopisem.
- V ostatních jazycích je potřeba znát rozdíly v zápisu a zápis specifických znaků (dvojhásek, přehlasovaných písmen atd.), v němčině se též používá zkratkopis.

E) Braillovský zápis zná i označení pro typ písma (tučné, kurzíva a podtržené)

F) Zápis základních početních úkonů

- Před znaky základních početních úkonů (sčítání, odečítání, násobení, dělení) se zapisuje mezera, za nimi nikoliv.
- Násobení se označuje hvězdičkou, dělení dvojtečkou nebo svislou čárkou, znak rovná se je shodný s uvozovkami, větší než se znakem é, menší než znakem ě.

G) Dále existují pravidla pro zápis matematiky, fyziky, chemie.

Více v příručce pro přepis textů do bodového písma (www.teiresias.muni.cz/czbraille).